

Een profeet met zonnewijzer

Redactie

Op een fietstocht door Karinthe (Oostenrijk) zag Janny Wijchman in de stiftskerk van het benedictijnenklooster St. Paul im Lavanttal aan de kansel een heilige met een zonnewijzer. Daar wilde ze meer van weten.

Via de website www.stift-stpaul.at deed ze navraag. Ze kreeg prompt antwoord van Mag. dr. Gerfried Sitar, directeur van het kloostermuseum. Het betreft hier geen heilige, maar de profeet Jesaja. Het beeld is van Philipp Jakob Straub uit 1770 en refereert aan de geschiedenis van de bijbelse koning Hizkia. Jesaja bracht de zieke Hizkia de boodschap dat hij zou sterven. Maar Hizkia smeekte God, waarop Hij Jesaja met de boodschap stuurde dat Hizkia alsnog vijftien jaar zou overleven. Daarop vroeg Hizkia om een teken dat de profetie zou uitkomen. God liet toen de schaduw van de zonnewijzer van Achaz, Hizkia's vader, tien graden teruggaan.

Theologen en gnomonici breken zich al eeuwen het hoofd hoe dit verschijnsel te verklaren. Wat zijn die 'graden' voor eenheden? Vaak ook wordt de analemmatische zonnewijzer op lage breedte ten tonele gevoerd, die inderdaad in een deel van het jaar 'retrogradatie' vertoont, het teruglopen van de

schaduw.¹ Maar dat is een regelmatig verschijnsel, en geen wonder zoals Hizkia dat interpreteerde.

Hendrik Hollander maakte op verzoek zelfs een retrograderende zonnewijzer voor Hoofddorp.² Maar met de zonnewijzer die de beeltenis van Jesaja hier vasthoudt, zal dat niet lukken.

De barokke preekstoel, met van links af: Mozes met de Tien Geboden, koning David met de boetepsalm 51 'Miserere' en de profeet Jesaja (foto Nikodemus Löffelmann).

Noten en referenties

1. Het fenomeen 'retrogradatie' is ook in ons Bulletin meermalen besproken: M.J. Hagen, *Tempus fugit velut umbra*, Bull. 1985.3, p. 23-34; C.M. La Grouw, *Retrogradatie nader bekeken*, Bull. 1989.3, p. 38-42; A. van der Hoeven, *Zonnewijzer met een terugloop van de schaduw*, Bull. 2014.2, p. 31-33; H. Hoogenraad, *Het fenomeen terugloop van de schaduw*, Bull. 201.2, p. 34-38.

2. H.J. Hollander, *Retrograde zonnewijzer*, Bull. 2011.1, p. 12-14.